

GJESTEBUD

Gjestebud nr. 1

Gjestebudsvært: Lise Alund Skjølås

Vi valgte å se nærmere på teamene livskvalitet – oppvekst, kultur og helse, samt arbeidsliv, næringsutvikling og infrastruktur. Flere av temaene vi er innom passer også under befolkning, bosetting og boligstruktur. Vi mener at hovedutfordringene framover ligger innenfor disse temaene.

Deltakere: Tordis Gjestvang, Ingeborg Kobberstad Evenrud, Andreas Holen, Haakon Aarsby, Torbjørn Våga, Ellen Flaten Halvorsrud, Lise Alund Skjølås

Hva er det beste med å bo i ØT?

«Tett nok ved, langt nok unna»: Her har vi kort vei til Oslo, men også til Gardemoen, Sverige, Lillehammer, Hamar, fjellområder. Det er mye å oppleve innenfor kort reisevei. Slik sett bor vi sentralt, men likevel med tumleplass rundt oss og mulighet til å sende ut ungene alene. Her er det rolig, trygt og oversiktlig. Det er gode fritidstilbud. Vi opplever raushet, aksept og godt spillerom for å være seg selv, noe man ser f.eks. på Bygdepride. Det er noen sentrale folk i bygdemiljøet som når fram og ut med fine holdninger.

Livskvalitet – oppvekst, kultur og helse

Hva er bra?

Det er gode fritidstilbud og et bredt kulturtilbud i kommunen. Herunder Mjølkefabrikken, folkebibliotek, kino, et aktivt musikkmiljø, godt drevne idrettslag, Peder Balke med mer. Det er både kvalitet og kvantitet på kultursida – både lavterskeltilbud og ambisjoner om satsning.

Det er også gode muligheter i naturen og miljøet rundt oss med Totenåsen og Mjøsa. Mye ligger til rette for at man kan leve et aktivt liv. På Totenåsen er mulighetene godt utnyttet. Det er et stort løypenett, nå i det siste er Totenåsen inkludert i stolpejakten, det er hyttetomter, fiskemuligheter med mer. (Utnyttelsen av Mjøsa har større potensiale)

Utfordringer:

Skoleøkonomien er dårlig. Utgangspunktet for å stable på beina igjen sektoren når det en gang i framtida er bygget opp nye skoler etter vedtatt skolestruktur, blir dårligere og dårligere for hvert år som går.

Sosioøkonomi. Hva tilbyr vi dem som faller utenfor?

I hvilken retning bør det lokale samfunnet utvikle seg? Målsettinger de neste 10-12 år

Mål om å styrke skolene. Fagmiljø og budsjetttrammer som gjør det mulig å drive en kvalitativ god skole.

Mål om tilflytting av unge for å få skatteinntekter og en positiv befolkningsutvikling. I en god oppvekstkommune bor det mange barn – det er viktig å ha fokus på tilflytting av barnefamilier når vi vet at det er en aldrende befolkning.

Mål om bedring i sosioøkonomisk tilstand i befolkningen.

Hvordan arbeide for å nå målsettingene

Sørge for at politikere er klar over hvordan den reelle situasjonen er i skolesektoren. De må ha kjennskap til problemer for å håndtere dem før vi står ovenfor en større krise. Vi opplever at hverken rektorer eller skolesjef roper høyt, og vi er usikre på i hvilken grad både innbyggere og politikere er klar over hvilke utfordringer som finnes i skolen i ØT i dag. Vi er redde for at vi er i ferd med å spare oss til fant.

For å få bedre sosioøkonomiske forhold, har vi tro på tidlig innsats. Vi har flere systemer som er gode for å jobbe «på lag» rundt ungene, men de blir ikke brukt gjennomgående og rutinemessig (gjelder f.eks. BTI). Det er laget planer for lesing og skriving, men vi ser at enkelte skoler likevel har for dårlige resultater på nasjonale prøver, hvilket tyder på at det må jobbes mer med de grunnleggende ferdighetene. PPT har hatt store utfordringer gjennom flere år – det gjør det problematisk å få til tidlig innsats mot barn. Det er også viktig å ikke fjerne skolens miljøarbeidere eller kutte lærerstillinger. Ungene er kommunens framtid – framtidige skattebetalere og framtidige utgiftsposter. Hvis kommunen kan støtte opp under å gi ungene en god barndom, bør det gjøres gjennom en satsning på skole og barnehage. Det er her ungene tilbringer hverdagene sine, og det er på disse arenaene vi når alle. Kutt i grunnbemanningen i skole og barnehage vil være å skyte seg selv i foten med tanke på forebyggende arbeid, fordi laget rundt ungene blir for sårbart.

Skolestruktur: Dersom vi skal gjøre en større endring innenfor skole, må vi lære av prosessen med Labo/eldresentre. Det er viktig å tørre å gjennomføre vedtak som blir gjort, om de så blir upopulære i enkelte områder eller kretser. Vedtak må følges opp med begrunnelser og god kommunikasjon, slik at det skapes forståelse ute i befolkningen. Dersom nærskoleprinsippet skal opprettholdes, må det være et reelt styrende prinsipp. Vi lurer på hvor mange elever som får dispensasjon til å gå på en større skole enn de egentlig tilhører, f.eks. Kapp i stedet for Nordli, og hvor mye problemer det fører med seg mtp å opprettholde elevtallet på de små skolene.

Når det gjelder temaet oppvekst, tror vi også det er viktig å legge til rette for at yngre folk kan klare å ta på seg politiske verv. Det er viktig med politikere som har direkte kjennskap til barnehage, skole, sfo og øvrige oppvekstvilkår.

Boligutvikling er sentralt også for å skape en god oppvekstkommune. Det må ses i sammenheng med skole- og barnehagestruktur, samt andre tilbud til unge (se neste tema)

Reklamere for å velge ØT som et sted å flytte til. Få fram det attraktive. Tilflyttere må tas godt imot. Vår erfaring er at flere som har flyttet hit føler seg velkommen, men at de likevel opplever det vanskelig å bli «ordentlig» inkludert.

TEMA: Arbeidsliv, næringsutvikling og infrastruktur

Hva er bra?

Nærhet til Oslo.

God merkevare i landbruket, utnyttet av bla. Mat fra Toten.

Gode lærling-ordninger.

Videregående skole med yrkesfag som kan rekruttere til lokalt arbeidsliv.

Utfordringer:

Kollektivtilbud og -priser. Dyrt å kjøre kollektivt både til Oslo, Lillehammer og Hamar. Dårlig bussforbindelse.

Folk opplever det vanskelig å få til innovasjon, opplever å bli hindret av saksbehandling, regelverk og «treghet».

Mister arbeidsplasser ut av kommunen.

Få unge til å flytte tilbake til kommunen for å bosette seg her og jobbe her, etter at de har tatt utdanning.

I hvilken retning bør det lokale samfunnet utvikle seg? Målsettinger de neste 10-12 år

Tørre å ha ambisjoner for vekst i økonomi og folketall. Vi trenger tilvekst av en yngre befolkning, som barnefamilier.

Mål om tilflytting av skattebetalere.

Bli en attraktiv kommune å jobbe i.

Utnytte nærheten til Oslo og andre muligheter i beliggenhet og natur.

Tilrettelegge for at bedrifter skal ønske å etablere seg eller fortsette å være stasjonert på Østre Toten.

Være offensive med det grønne skiftet.

Være framoverlente og ivrige på utvikling.

Hvordan arbeide for å nå målsettingene

Lage en kommuneplan som er åpen og gir plass for nytenkning, innovasjon og utvikling. Handlingsrommet må være vidt nok til å ta imot det nye som kommer i framtida.

Gjøre det effektivt og økonomisk å pendle til Oslo og Mjøsbyene. Bygge opp kontorfellesskap der folk kan ha hjemmekontor eller drop-in-kontor.

Bruke naturen og beliggenheten for det den er verdt. Utnytte strandområder ved Mjøsa til glede for innbyggere. Finne inspirasjon til dette hos andre kommuner med kyst- og strandlinje.

Kommunen må ikke stå i veien når noen vil etablere, utvide osv. Redusere saksbehandlingstid. Jobbe for at folk skal oppleve kommunen som frampå og utviklingsorientert, på tilbudssida når det gjelder tilrettelegging. Administrasjon og politikere spille på lag.

Viktig med god infrastruktur på bredbånd og gode muligheter for el-bil-lading for å henge med i konkurransen om nyetableringer.

Tenke klynge-struktur for å utnytte hverandres kompetanse når det etableres nye virksomheter. Bygge opp næringshager.

Stimulere til sirkulær økonomi og legge til rette for et grønt skifte både i landbruket og i annen næring. Ha tiltak som gjør at folk velger grønne løsninger i hverdagen, f.eks. med å se på gjenbruk og søppelhåndtering. Bli en kraftkommune med grønne energiløsninger, f.eks. solscellepark.

Itte støtt vara treige totninger, men ambisiøse, framoverlente og innovative i både planverk og prosesser.

Gjestebud nr. 2

Gjestebudsvert: Tomm Døsen

Hvem: Stian, Arne, Vidar, Anne, Birgit, Beate og Tomm

Forskjellige tema:

- 1. Befolkning, bosetting og boligstruktur**
2. Livskvalitet oppvekst kultur og helse
3. Klima miljø og bærekraft
4. Arbeidsliv, næringsutvikling og infrastruktur
5. Frivillighet og medvirkning

Vi har valgt tema 1 som utgangspunkt, men med relevante kommentarer / koblinger til andre nøkkeltema som oppvekst, bærekraft, infrastruktur, næringsutvikling, kultur og frivillighet; kort og godt siden ting er sammensatt.

Generelt:

• Hva er best med å bo i Østre Toten:

- o Beliggenhet ved Mjøsa er rett og slett naturskjønt (med mer enn 30 km strandlinje), bare utsikten til Mjøsa har en stor verdi for kommunen da mange forbinder utsikt med et attraktivt bosted (=høyere verdi).
- o Nærhet til en passe stor by med gode kollektivforbindelser, og snart nærhet til nytt moderne sykehus med mange arbeidsplasser
- o Nærhet til friluft- og aktivitetsmuligheter på og ved Mjøsa, på Totenåsen, i skogen, i Karidalen og / eller andre aktivitetsplasser
- o En god kulturskole med mange gode kulturtilbud, turer, sommerkonserter, utstillinger og foredrag. Stort idrettsmiljø i oppvekst med ski håndball og fotball.
- o Mindre / lokale og oversiktlige miljøer
- o Mange frivillige som engasjerer seg og som ønsker å gjøre en forskjell.
- o Østre Totninger flytter hjem igjen - som følge av gode opplevelser i egen oppvekst.

• Hva vil være utfordringene i Østre Toten fremover:

- o ØKT oppleves som en regelstyrt kommune der hindringer har større fokus enn å skape muligheter. Initiativtagere både i næringsliv og privat opplever avvisning i møte med byråkratiet. Dette punkterer initiativ og engasjement samt stanser positiv omtale både innad i kommunen, men også ut av kommunen.
- o Det oppleves som en opplest og vedtatt holdning administrativt og politisk at befolkningsutviklingen blir negativ de neste 10 -15 årene
- o Et stort fokus på problemer gjør det krevende å få oppmerksomhet og engasjement for nye muligheter (som kan forbedre situasjonen langsiktig).
- o Gjentatte angrep på deler av kommunens egen identitet – blant annet grendestrukturen. Samtidig er det utbygging nettopp i noen av disse grendene som har størst økt inntekspotensial for kommunen.
- o Økonomien vil være krevende og det er mye søkelys på hvordan kutte og hvor raskt; samtidig brukes det minimalt med tid på hvordan øke inntektene. Dette er et paradoks!
- o Kutt på oppvekstområdet kan over tid koste betydelig mer enn det som er spart kortsiktig.

For «Befolkning, bosetting og boligstrukturtema»

• Hva er bra på tema befolkning, bosetting og boligstruktur?

- o Nærhet til Mjøsa
- o Nærhet til en passe stor by, jobbmuligheter i Gjøvikregionen og snart nytt sykehus
- o Har flere planlagte bo-utviklingsmuligheter i Mjøs-nære grender som kan være attraktive for nye innbyggere - så snart tomter/boliger blir tilgjengelig
- o Nærhet til friluftslivmuligheter
- o En etablert grendestruktur som forankring for en boligstruktur:
 - med skolene som «navet / limet», med barnehage og aktivitetsmuligheter
 - med små og oversiktlige miljøer som er trygge for barn og som gir god kontakt mellom foreldre som kjenner hverandre.
 - med sitt engasjement kan disse innbyggerne være en drivkraft for kommuneutviklingen – mange er vant til og vil bidra

• Hva er utfordringene på tema befolkning, bosetting og boligstruktur??

- o Kommunens holdning til **befolkningsvekst** de neste 10-12 årene oppleves som negativ, og det uten at tiltak vurderes/diskuteres for å motvirke dette
- o **Gjennomsnittsalderen** for kommunens innbyggere ligger an til å gå opp
- o For liten tilgang på mindre **alderstilpassede boliger** i grendene
- o **Grendene** og skolene **oppleves som en økonomisk belastning** for kommunen og ikke som en kilde til engasjement for lokalsamfunnet og kommunen
- o Noen skoler er i grenseland til å være for små
- o Akseptere at noen deler av kommunen kan komme til å svekkes befolkningsmessig, men samtidig legge til rette for vekst der det er attraktivt for unge i etableringsfasen å etablere seg. Dette vil nok skje uavhengig av utbygging i andre deler av kommunen. Totalt sett vil det bedre økonomien for kommunen som helhet, noe som bør være et overordnet fokus for både administrasjon og politikere.

- Hvilken retning bør ØTK samfunnet utvikle seg?
 - o **Bli en «JA» kommune:**
 - Et JA vil skape mer positivt engasjement og vilje til å bidra - Ja det er mulig – «la oss finne løsninger sammen som også er gjennomførbart for kommunen»
 - I motsetning til JA så vil gjentatte NEI beslutninger punktere engasjement! «Uten engasjement og vilje hos innbyggerne stopper kommunen opp!»
 - o **Bygge omdømme** gjennom å sette søkelys på sine kjerneidentiteter (se styrker nevnt over) i forhold til bosetting og boligstruktur
 - o **Satse på grendene** og legge en plan for å gjenskape / styrke det lokale engasjement som et bidrag til å styrke omdømmet.
 - o **Legge til rette for mer næringsliv der folk vil bo** (her har både Kapp, Skreia, Kolbu og Lena ++ gode muligheter til både bolig og næringsutvikling - innen sykkel og gangavstand for innbyggere. Dette vil være positivt både for helse og bærekraft.
 - o Påvirke utbyggere til å tilrettelegge for alderstilpassede boliger i grendene - som kan frigjøre eneboliger for yngre innbyggere i etableringsfasen og som kan bidra med både skatteinntekter i mange år og mer ungdommelig engasjement. Selv om vi blir eldre, kan det hende vi fortsatt vil bo i grenda vi har bodd før vi ble eldre!
- Hva bør målsettingene være de neste 5-10 årene?
 - o Bygge 500 nye boliger der folk vil bo de neste 10 årene
 - o Trafikksikre steder der folk vil bo med gang og sykkelveier – uten trygghet på vei i form av gang- og sykkelvei trekker interessenter seg!
 - o Snu den "antatte" negative befolkningsveksten til en positiv vekst
 - o Øke antall nyetableringer med x% fra ____ til ____ pr år(?)
- Hvordan bør det arbeides for å komme dit?
 - o **1. Begynne med å fundamentere og bygge omdømme:**
 - Kommunen må lede an og sette retning og lære seg å si JA og skape noe; ikke gi innbyggerne en opplevelse av at kommunen bruker mesteparten av tiden til å administrere problemer / utfordringer og si NEI.

- Vær fremtidsrettet, bygg ØTK sin identitet og markedsføre denne. Her er det egentlig mye positivt å bygge videre på
- Gjennomføringsevne må være en del av identiteten, der kommunen veileder og støtter opp under initiativ / engasjement fra innbyggerne, og ikke bare prater og diskuterer problemene.
- Vær lojal mot identiteten, langsiktig og ikke med jevnlige mellomrom undergrav den samme identiteten «når vi nærmer oss hoppkanten». Da skal vi hoppe og strekke oss langt fremover – med et behov for både fart, kraft, vilje og «et kaldt hode»; for ikke å snuble over kanten og lande med et mageplask øverst i bakken.
- «Bygg stein for stein» og ikke gjøre alt på en gang (= lavere risiko og kostnad).
- Fremstille ØTK som en base for den gode livsreisen gjennom oppveksten - voksenlivet - og mot alderdommen

2. Prioritere tiltak på infrastruktur som understøtter gjennomføring av målsettinger:

- med prioritert utbygging der folk vil bo,
- som kan trekke til seg nye innbyggere
- som igjen både kan bidra med skatteinntekter, men
- også kompetanse og vilje til nyskapning

«Nye og attraktive innbyggere vil gjerne bo på steder de vurderer som attraktive» 😊

Tomm Døsen, oppsummering Gjestebud i Nordlia, på vegne av: Anne, Arne, Beate, Birgit, Stian, Vidar og Tom

Gjestebud nr. 3

Gjestebudsvert: Mats Reinsby

(innspillet bærer preg av at ulike deltagere har uttalt seg individuelt og delvis motstridende)

Av

Espen Nystuen Pettersen

Karen Schrøder

Evald Fredholm

Terje Bollum

Mats Reinsby

Tema 1: Arbeidsliv, næringsutvikling og infrastruktur

- Kan man tiltrekke seg bedrifter og næringsliv som krever høyere kompetanse, for å få et mer attraktivt og variert arbeidsliv, også for de med høyere utdanning? Statlige arbeidsplasser til ØTK? Vi har Norges beste matjord – er det mulig å utvikle enda mer rundt forskning på landbruk? Gjøre dette større og bredere enn hva det er i dag.
- Jeg har alltid ment at det er viktig å ha fokus på næringsutvikling og spesielt hva som gir inntekter for kommunen. Da er det viktig å tenke volum. Volum i antall ansatte, omsetning og mulighet for vekst. Dette er med på å gi inntekter til en kommune som er kostbar å drifte. Tilrettelegging i form av tomter, reguleringsplaner som gir potensiale for å få/beholde bedrifter som drifter godt. En stor utfordring er smidighet og ønske om å bruke det mandat man har som kommune. Det er viktig å utnytte det spillerommet man har fått og ikke trekke inn statsforvalter og andre instanser så snart man blir litt usikker. Dette hindrer fremdrift og viser liten grad av offensivitet. Tørr å ta noen offensive valg som kanskje gir kritikk fra enkelte, men om man har tro på at dette er bra for næringsutviklingen og de aktuelle bedriftene så gjør det! Det er for meg en JA-kommune. Stikkord er fleksibilitet og evne til å ta raske beslutninger. I det private er man nødt til å ha god fremdrift og forutsigbarhet. Dette syns jeg det til tider mangler i ØTK.
- Jeg tror at det er viktig å identifisere noen få næringer som kommunen ønsker å satse på. Legg godt til rette for disse næringene, og sørg for langsiktige og forutsigbare rammer spesielt for disse næringene. Dette bør være knyttet til næringer som allerede er etablert i kommunen, og som kan være med på å gjøre oss unike.
- Busstilbudet er alt for dårlig, iallfall utover mot Skreia og Totenvika. Er det mulig å få til et samarbeid med Viken mot Gardermoen? Og buss til Botshaugtangen og tog videre derfra.
- Når det gjelder infrastruktur er min oppfatning om at man må innse realitetene i hva det mulig å oppnå i standard for fylkesvei 33. Jeg tror aldri vi kommer til å få den standarden vi ønsker oss mtp. beliggenhet ift. riksvei 4 og E6. Dette er et slag som er tapt og det må vi innse. Vi bør kjempe for en heving av standard men urealistiske mål

og ressursbruk der etter mener jeg er feil. For vår del på Landheim opplever vi ikke at fylkesvei 33 er en begrensning med mindre det er stengt i Skreifjella/Byrud.

- Det er veldig synd med utviklingen på Lena, hvor utbygging av kjøpesentra gjør sentrum mindre og mindre attraktivt. Håpløst å bygge Rema ved Rådhuset, men gjort..... Gårdeiere og butikkeiere bør ta felles ansvar for å gjøre næringslokaler og butikker attraktive. Dersom man ønsker økt handel må gårdeiere ta større ansvar. Narumsgården på Lena har sett lik ut de siste 40 år..... Det beste er lokalt eierskap, hvor folk med hjerte for sentrum står som eiere av næringslokaler.
- Synes det skjer en del bra ting på Skreia og Totenvika. Positivt med aktive og synlige næringsutviklere med hjerte for bygda.
- Viktig og riktig å satse på gode veger – finne en løsning for fv. 33 Skreia-Bilitt. Effektiv infrastruktur, både veger og kollektivtransport er viktig da mye av arbeidsmarkedet er på Gjøvik, i Vestre Toten eller i Oslo-området.
- Satse på digital infrastruktur – utbygging av fiber og telefondekning.
- Legge til rette for mer industri knyttet til videreforedling av lokale landbruksprodukter.
- Bra at det har kommet flere nye industriområder med ledige tomter.
- Vurdere kommunesammenslåing med Vestre Toten og Gjøvik. Vi har felles bo- og arbeidsmarked, og svært mange like problemstillinger.
- At det satses på f.eks. fiberutbygging og utbygging av FV33 bør være tegn på at kommunen ønsker å tilrettelegge for fortsatt bosetting og utvikling i Totenvika (også andre grender i kommunen).
- Det oppleves ikke alltid like enkelt å få lov til å etablere og utvikle seg på bygda av de som faktisk har gode ideer, ambisjoner og muligheter til å skape noe i nærmiljøet. Dette henger også tett sammen med det siste punktet under her.
- At mange har arbeid utenfor kommunen er helt naturlig, men man har en lang vei å gå for de som faktisk ønsker å skape noe innad i kommunen. Det er også store deler av vegnettet i kommunen som trenger et solid løft.
- Det er komplisert, uoversiktlig, uforutsigbart og kostbart å starte en prosess med plan og bygg (reguleringsplaner og byggesøknader). Det bør finnes en rolle i kommunen, som fungerer som en slag «brobygger» mellom de ulike avdelingene, opp mot tiltakshaver som prøver å orientere seg om hva som kreves. Kan næringsrådgiver få mer kompetanse/ oversikt på dette feltet?

Tema 2: Klima, miljø og bærekraft

- Her har jeg ikke altfor mye å spille opp, annet en at man må følge med i timen og legge til rette for gode valg for både innbyggere og næringer.
- Her kan man også sett en del krav ift. nybygg m.m. som gjør at man øker fokus og gjennomføring av bærekraftige løsninger. På lik linje med nasjonale støtteordninger mener jeg at det er prinsipielt viktig å bidra med tiltak/ordninger som reduserer alle innbyggers forbruk. Ikke subsidiere dagens forbruk. (vanskelig å se hva kommunen kan klare å bidra med sett i lys av den økonomiske situasjonen.)
- Selv om det sies at det er billigere å bygge nytt enn å rive, bør man tilstrebe seg på å bruke lokaler som allerede eksisterer. Unngå at eldre bygg står og forfaller, det ser nitrist ut – en påminnelse om et lokalsamfunn som er på vei nedover. Er bekymret for hva som kommer til å skje med Østre Toten Sykehjem. Omsorgsboligene bak sykehjemmet er en tragisk historie, her er et sammensurium av eldre og psykiatri. Slik burde det iallfall ikke være.
- Lite trivelig med algeoppblomstring hver sommer rundt Mjøsa. Er det mulig å gjøre noe for å forhindre dette? Mjøsa er det fineste vi har, må ta godt vare på den.
- Bra at kommunen går foran og velger Elektrisk bilpark, og bio-varmeanlegg på nye offentlige bygg. Men det er fortsatt mye igjen på mange av de offentlige byggene – vurdere kilder til fornybar energi.
- Prøve å legge til rette for at det skal være mulig å klare seg i større grad uten bil, gjennomgang- og sykkelveg, kollektivtilbud og nærhet til samfunnsfunksjonene.
- Viktig å hegne om strandsona til Mjøsa og andre vassdrag, samt i de nasjonalt verneverdige kulturlandskapsområdene, både i et miljø- og trivselsperspektiv.
- Det UNIKE med Østre Toten er vel i hovedsak
 - Mjøsa
 - Totenåsen
 - Nærhet til Oslo
 - Landlig ro og aktivt landbruk

Mjøsa bør «åpnes» for tilrettelegging av strandsonen i større grad enn i dag. Dagens «beskyttelse» gjør innsjøen i det store og hele lite tilgjengelig, samt ikke minst lite interessant fra sjøsiden. Vi må tørre å spille på det unike for å tiltrekke innbyggere og turister, men selvfølgelig på en bærekraftig måte.

- Med dagens strømsituasjon bør man jo se på tiltak. Vindmølleprosjektet på Totenåsen ble jo heldigvis skrinlagt da dette var på trappene noen år tilbake. Jeg mener fortsatt at vindmøllepark på Totenåsen ville ødelagt mer enn det smaker. Vi er privilegert som har Totenåsen å boltre oss på når det kommer til rekreasjon, friluftsliv, jakt og fiske. Vi har aktive Jeger- og fiskerforeninger og almenningsstyrer

som jobber for å forvalte disse verdiene på en best mulig måte. Å bevare Totenåsen som den relativt urørte naturperlen den må være viktig å fremme. Hytteutbyggingen bør heller ikke vokse for langt her.

Tema 3: Befolkning, bosetting og boligstruktur

- Min oppfatning er at det er en viss andel av eksisterende innbyggere og ikke minst potensielle tilflyttere som ønsker seg romslige tomter som ligger landlig til. Dette bør ivaretas når man legger planer både i form av størrelse på tomter og beliggenhet. Jeg mener at det er viktig å fremstå som en attraktiv kommune for de som måtte ønske å trekke seg litt bort fra eksempelvis Stor-Oslo og da tomtepriser og avstand bør være et trekkplaster. Legger vi til rette for dette kan dette by på økte inntekter for kommunen. (som er et fokus kommunen bør ha til enhver tid...) Dersom det viser seg at det er vanskelig å tilrettelegge for nye tomtefelt i aktuelle områder bør man se på muligheten for å flytte (frivillig) den eldre generasjon over i mer lettstelte, tilrettelagte boliger; leiligheter i sentrumsnære områder.
- Fleksible reguleringsplaner som faktisk gjenspeiler dagens byggeskikk og arkitektur er viktig. Å ha stramme utdaterte reguleringsplaner som gjør at potensielle kjøpere av tomter avstår fra å etablere seg i vår kommune mener jeg er meget uheldig.
- Videreutbygging av eksisterende boligfelt. Ja til fortetning av bosetting – inn her kommer også skolestruktur. Å ha en skole i hver grend er gammeldags, jeg mener vi bør legge ned, og samle skolene rundt Skreia, Hovsvangen, Kolbu, Nordlia? og Kapp. Håper på en felles u-skole på Lena, et elevtall på 500 er middels stor i norsk sammenheng, og er helt innafor. Dette er nødvendig for å kunne gi et best mulig tilbud, like godt som i større byer. Dersom dette skjer håper jeg at de benytter eksisterende bygg der u-skolen allerede er.
- Ja til kommunal støtte til vedfyrt badstuebygg nedpå Panengen!!!
- Viktig at det skal kunne bo folk i hele kommunen, selv om skole, helse- og omsorg og kommunesentra sentraliseres. Riktig prioritering at det bygges ut vann/avløp, fiber mm.
- Viktig å opprettholde og håndheve boplikt ved konsesjonsspørsmål.
- Prøve å skape mangfold i bosetningen, og unngå at tettstedene blir ensidige pensjonist-landsbyer.
- Kommunen må tørre å være upopulær med tanke på skolestruktur, og velge de beste, framtidige løsningene, og ikke halvveis-løsninger som en må dra med seg i mange år.

- God utvikling i landbrukskommunen at de industrilignende virksomhetene innen landbruket, som løkpakkerier, palle- og kasseverksted, lagerhaller mm havner inn i eksisterende eller nye industriområder, og ikke ute i det unike kulturlandskapet. Viktig at det beholdes vegetasjonsbelter for skjerming av områdene.
- Viktig med gode reguleringsplaner for områder med stor utbygging, slik som på Kapp. Viktig at det populære boligområdet ikke mister sin opprinnelige, attraktive karakter.
- Det registreres at det diskuteres og satses på å få sentrumsnære boligstrukturer i kommunen, og at det ofte er stort fokus rundt Lena som kommunesenter. Østre Toten ønsker å være en ja-kommune og har vel også sagt at de ønsker bosetting i alle deler av kommunen. Dersom debatten om skolenedleggelse og sentralisering av barneskolene går den vegen mange frykter, vil grendebebyggelsen etter hvert forvitte og folk blir følede at grendene ikke har noen forankring annet enn en spredt forgubbet bebyggelse (ref. tidligere høringsvar rundt skoledebatten).
- For at bygdene /grendene fortsatt skal få leve (med alt de har å by på) er man avhengig av at ØTK står for å være en ja-kommune, og lar folk få lov til å bygge, bo og utvikle seg der de ønsker og ser sitt potensiale. Det å bevare et minimum av tilbud i grendene (les: barneskoler og barnehager) er noe som er viktig for et lite grendemiljø, da dette fungerer som noe langt mer enn en skole. Dette er det siste vi har igjen av samlende infrastruktur som er med på å samle en grendekultur og bygge fellesskap og identitet.
Og for å få folk til å skulle ønske å «flytte hjem» eller komme til bygda er man avhengig av å ha et minimum av tilbud i grendene. Mange lar seg lokke av forholdsvis rimelige boliger med god boltreplass i Totenvika, men hva hjelper dette dersom kommunen tenker sentralisering i større grad?
- Går det an å være en kommune som får til BÅDE sentralisering, men SAMTIDIG åpner for at de som ønsker å betale for det UNIKE, faktisk får muligheten til å etablere nye tomter med utsikt og god plass? Kan eiendomsskatten justeres til å ta hensyn til tomtestørrelser og beliggenhet i forhold til vann/ avløp, bredbånd og strøm?

Gjestebud nr.4

Gjestebudsvært: Karoline Nikkerud

Deltagere: Karoline Nikkerud, Martin Selmer Paulseth, Marthe A. Lundgjerdingen, Ingvild Østby, Jenny Stensrud, Bjørn Remi Bunes, Nils Martin Grønlien

Hva er det beste med å bo i Østre Toten ?

- Bygdemiljøet – tilbud som jobb, skole, fritidsaktiviteter, bosted
- Sentralt i forholdt til å jobbe andre steder, flyplass
- Bred kultur
- Fritidstilbud i alle former slik at det kan passe alle

Hva vil være hovedutfordringene i Østre Toten framover ?

- Eldrebølgen
- Helse og omsorg
- Tilflytting
- Skole- og barnehagestruktur
- Næringsliv

Tema: Befolkning, bosetting og boligstruktur

Hva er bra i Østre Toten på det/de temaer dere har valgt ?

- Vi har en spredt boligstruktur, med fritt valg på område og omgivelser.
- Befolkningen er bra. Vi lever i et flerkulturelt samfunn.

Og hva er utfordringene ?

- Utfordringene til ØTK er at folk flytter ut av kommunen, fordi det er begrenset jobbmuligheter og etablering for næringsliv.
- Utfordring mtp boligstruktur er at det ofte blir bygget på matjord. Det bygges mange leiligheter/rekkehus, og for lite eneboliger. Det er heller ikke mulig å bygge eneboliger der man vil.

I hvilken retning bør Østre Toten-samfunnet utvikle seg ?

- ØTK må bli en realitetskommune der vi ser muligheter.
- ØTK må ikke under noen omstendigheter omregulere arealer fra NLF, med mindre det er ytterst nødvendig.
- Utvikle seg til en attraktiv kommune å bo i, som det er mulighet til å etablere seg i.

Og hvilke målsettinger bør en strekke seg mot de neste 10-12 årene ?

- Økte tilflyttertallet med ca. 50 personer i året
- Boligstruktur – utnytte kommuneareal, bygge i ytterkanter (landlig), unngå bygging på matjord, bygge flere eneboliger med større tomter og ikke bare leiligheter/tomannsboliger i sentrum.

Hvordan bør det arbeides for å komme dit ?

- Kommunen må bli i realitet en JA-kommune
- Høre på innbyggerne hvor de vil bo

Tema: Livskvalitet – oppvekst, kultur og helse

Hva er bra i Østre Toten på det/de temaer dere har valgt ?

- Det kulturelle tilbudet er bra. Det er mange forskjellige aktiviteter man kan være med på, både idrett og kulturelt.
- Det er bra å vokse opp i ØTK. Barnehage og skoletilbudet er bra.
- Flott utbygget sykehjem med flere avdelinger og et bra tilbud med hjemmesykepleie.

Og hva er utfordringene ?

- Integrering av minoriteter/innflyttere med annen etnisitet
- Barnehager og skoler i dårlig forfatning
- Skolehelsetjeneste tilbudet er svekket/utlignende i løpet av en skoleuke
- Åpningstid på Helsestasjon for ungdom er for kort
- Kulturelle tilbud for eldre ungdom som ikke har noe sted å oppholde seg
- Eldreomsorg: for lite plasser til eldre, dårlig arbeidsmiljø for ansatte, dårlig tilrettelegging av ansattes psykiske og fysiske helse → går ut over beboere sin helse/tilbud. For lite aktivisering av eldre på institusjonsplasser
- For lite aktivisering av pasienter/beboere på institusjoner i ØTK

I hvilken retning bør Østre Toten-samfunnet utvikle seg ?

- Utvikle seg i en åpen retning for yngre mtp. helse og kultur
- ØTK bør være en kommune med bredt kulturelt tilbud, slik det er i dag

- Skolehelsetjenesten bør bli mer tilgjengelig for ungdom, hele uka. Helsestasjon for ungdom bør ha en utvidet åpningstid
- Det bør være et fast aktivitetstilbud for brukere på institusjoner
- Det bør bli like muligheter / tilrettelegging for personer med nedsatt psykisk/fysisk utviklingshemming, mtpt. kultur og fritidsaktiviteter
- Tiltak for å skape godt arbeidsmiljø, som feks. sosiale aktiviteter, unngå å overbelaste ansatte
- Ha nok plasser til eldre som ikke kan bo hjemme.
- Satse på bofelleskap for eldre

Og hvilke målsettinger bør en strekke seg mot de neste 10-12 årene ?

- Skoler og barnehager som er attraktive arbeidsplasser, med godt arbeidsmiljø
- Det kulturelle tilbudet bør være like bredt som i dag, med god integrering
- ØTK bør ha et lokale som er egnet for ungdom i alle aldre, i samarbeid med frivillige lag/foreninger
- Utnytter institusjonslokaler som allerede er i kommunen, til eldreboliger og/eller dagsenter
- Aktiviseringstilbud ved alle institusjonslokaler i kommunen, både eldre og psykiske/fysisk utviklingshemming
- Arbeidsmiljø: færre sykmeldinger, flere faste stillinger som er attraktive for faglærte og ufaglærte, mindre sosiale forskjeller.
- Helsestasjon med utvidet åpningstider, og skolehelsetjeneste tilgjengelig i samråd med skolens åpningstider.

Hvordan bør det arbeides for å komme dit ?

- Kommunen bør sette ned et utvalg av friville organisasjoner og representanter fra administrasjonen for å se på muligheter for lokaler til ungdommer. Representantene bør være i alle aldre.
- Skoler og barnehager bør ha gode fasiliteter for arbeidssøkere, arbeidsmiljø, plassering, god standard.
- Kommunen må i samråde med frivillige og andre samarbeide om å sette opp et bra aktivitetstilbud for eldre, psykisk og fysisk utviklingshemmede.

Tema: Arbeidsliv, næringsutvikling og infrastruktur

Hva er bra i Østre Toten på det/de temaer dere har valgt ?

- Arbeidsliv: variert, med tilbud på mange områder
- Næringsutvikling: kommunen har tilrettelagt for små bedrifter med lite kapital
- Infrastruktur: i god retning

Og hva er utfordringene ?

Arbeidsliv:

- Arbeidsledighet, mange yngre
- For mange trygde personer som sliter med å komme ut i arbeid, fordi det ikke er tilrettelagt arbeid
- For lite arbeidsplasser med gunstige vilkår for arbeidstaker
- Dårlig arbeidsmiljø på arbeidsplasser, som fører til at folk ikke vil arbeide

Næringsutvikling

- Dårlig tilrettelegging for bedrifter som krever mye areal og kapital
- For få eiendomsaktører, som medfører at næringseiendom ikke blir tatt i bruk
- For dyrt å etablere seg og leie lokaler
- Kommunen legger ikke til rette for utvikling

Infrastruktur

- Vegnettet inn og ut av kommunen, dårlig kvalitet (smalt, trangt, bratt) på kommunale veger

I hvilken retning bør Østre Toten-samfunnet utvikle seg ?

- Tilrettelegge for at bedrifter kan etablere seg i kommunen
- Få folk ut i arbeid, inkluderende arbeidsliv og tilrettelagt arbeidstilbud
- Gode lønnsvilkår og et inkluderende arbeidsmiljø
- Kommunen må bli en JA-kommune når det kommer til næringsutvikling
- Kommunen må stille strengere krav til private eiendomsaktører, for å sikre en bedre næringsutvikling

Og hvilke målsettinger bør en strekke seg mot de neste 10-12 årene ?

- Aktivitet i samtlige lokaler i sentrumene (Lena, Skreia, Kapp, Kolbu)
- 70% av dagens trygdede/arbeidsledige er i arbeid eller følger en aktivitets/arbeids plan
- Likestilt lønnsvilkår (kjønn, etnisitet)
- 50% mer i fast stilling → halvering av vikariater
- Enkel tilrettelegging for arealkrevende etableringer
- Enkel etablering for bedrifter, uavhengig av størrelse

Hvordan bør det arbeides for å komme dit ?

- Kommunen samarbeider med handelsstanden i de respektive bygder
- Utarbeidet en plan for arbeid og aktivitet gjeldene for arbeidsledige/trygdede personer, dette gjøres av NAV og fylkeskommunen
- Bedre arbeidsmiljø hos de enkelte kommunale arbeidsplassene, slik at sykefraværet avtar og behovet for vikarer minker
- Utarbeide en plan for arealkrevende etablering som ligger klar ved forespørsel
- Etableringsplan for bedrifter som vil etablere seg, med tilrettelegging av kommunen for finansiering og støtte

Gjestebud nr.5

Refleksjoner om kommuneplanen

Gjestebudsvert: Kathrine Espelien Gjestvang (Gjestebud)

Deltagere: Håvar Gjestvang, Thomas Nyland, Marianne Dyrud, Torbjørn Dyrud, Stine Slåttsveen Slapgard, Silje Fjøsne

Vi hadde et møte onsdag 26. oktober. Det ble et godt og innholdsrikt møte. Alle syntes dette var av stor interesse og hadde mange tanker og refleksjoner. Vi har derfor avtalt et nytt møte onsdag den 9. november. Der vil det koke ned til noe mer konkret.

Sender derfor over de innspillene som ble løftet frem under møte vi har hatt, så sender jeg resten etter det andre møte.

Vi syntes som sikkert de andre at det er vanskelig å velge noen punkter, men vi prøvde å holde oss til Livskvalitet- oppvekst, kultur og helse og næringsutvikling.

Vi startet møte med en runde rundt bordet på hva vi mente var det beste med å bo i Østre Toten. Det som ble gjentatt var at det er trygt, da tenkte vi på lite kriminalitet, trygt å sende ungene sine ut alene til venner, fritidsaktiviteter osv. Trygt i forhold til at mange kjenner mange som flere følte som en trygghet. Trygge oppvekst vilkår for barn og unge. Men det er ikke trygt i forhold til jobb og arbeidsplasser. Noe vil ønske å ta for oss som tema. Mange dro frem at det er pent på Toten, natur er noe mange setter stor pris på. God plass rundt oss. Frisk luft.

Vi har mange flinke, dyktige og gode produsenter av lokale råvarer som selges. Dette er det mange som bruker. Men flere ønsker dem inn i butikken og ikke kun som gårdsutsalg. Tips!

Så til utfordringen vi har fått: Næring.

Vi snakket mye på næring. Vi ser på det som en sirkel. Flere næringer finner nye lokaler i andre kommuner enn Østre Toten. Det mister kommunen inntekter på, mens nabokommunen tjener. Vi må gjøre Østre Toten attraktiv for næring. Jordbruket skal tas vare på, men man må legge til rette for nye arbeidsplasser og ikke være redde for å la ny næring komme til Østre Toten. Det er mange nye og fremadstormende firmaer i Innlandet som kanskje vil komme til å utvikle seg. Noen kommer til å bli store og vil trenge lokaler. Her tenker vi at vi må la de få etablere seg. God næring gir inntekter, arbeidsplasser, som igjen fører til større befolkning. Vi må få folk til å velge Østre fremfor Vestre, Gjøvik og Hamar. Tips til dette ønsker vi at kommunen deltar på møte med de som ønsker seg lokaler, eiendom til næring og høre hva de tenker. Her kommer det erfaringer fra kultursektoren der de deltar, engasjerer seg og hører på innspillene. Ikke alt kan la seg gjøre. Men det er viktig at forslagene kommer frem før de blir kastet for godt. Dette kan det komme mange gode ideer og innspill ut av.

Har vi god næring, gode skoler og et godt tilbud på kultur og fritid trekker vi folk 😊

Livskvalitet og oppvekst:

Østre Toten kommune har mange gode tilbud til barn og unge. Vi har flere idrettslag, musikk og kultur. Vi er en av de beste i landet på frivillighet og dugnad noe som gir de unge gode fritidstilbud. Vi får til store arrangementer. Helt på jorden, Starum Cup, Pride osv. Dette er veldig bra. Vi vil fremme Østre Toten folkebibliotek som er helt fantastisk. De har tilbud for befolkningen i alle aldre. Spesielt for oss med skolebarn har de mange fine tilbud i ferier. Disse er også gratis noe som er svært positivt, for å få med alle. Vi tror at befolkningen i Østre Toten er et JA folk. Fra skolesektoren får vi inntrykk av at bemanningsnormen følges. Selv om det til tider er krevende.

Kultur står sterkt i Østre Toten, og på det område har vi stor suksess. Hvorfor fungerer det bedre enn andre områder?

Østre Toten snakker om å slå sammen skoler. Dette kommer ingen til å bli helt enige om og det må være greit. Våre meninger på dette punktet er å slå sammen skoler. Det gir muligheter for tidligere innsats der det er behov for ekstra ressurser til barna, større fellesskap, kvalitet for lærere og elever og ikke minst at de med spesielle behov er flere og muligheten til å få den hjelpen de trenger er større. Små skoler har små forhold. Det kan være fint, men for de som sliter, mistrives eller føler at de ikke de passer inn, finner seg ofte en fin plass i et større fellesskap.

Kommunen og rådhuset:

Det ble mye snakk om rådhuset, kommunen generelt og strukturen der. Flere sitter med en tanke om at rådhuset er en negativ plass der man kvier seg for å ta kontakt. Vi er veldig stolte av de folkevalgte politikerne, men de ulike konsulentene man blir bedt om å ta kontakt med i ulike situasjoner er ikke alltid hyggelig. Utad virker det som at det kan være en dårlig kultur som videre fører til dårlig

samarbeid. Det er negative holdninger til nye ideer, (utenom kultur, som er virker å ha et godt team på plass) tanker om motarbeidelse i stede for støtte, veiledning og spill til endring i den prosessen man er i. Hva kan vi som befolkning gjøre for at Kommunen og ansatte på rådhuset ønsker å samarbeide? Ryktet til kommunen må snus. Det tenker vi kan endres ved å vise interesse, være hyggelige og i imøtekommende. Mange er i en situasjon man ikke vet hva man skal gjøre når man tar kontakt med kommunen. Ofte mye papirer og en lang vei å gå. Da er det fint om man blir veiledet, tatt på alvor og ikke møter motstand. Vi ser på rådhuset som en bedrift. Kanskje det må til en endring, bedre samarbeid, jobber man systematisk nok og tenker man fremover?

Hva kan vi gjøre for at rådhuset blir et sted befolkningen kan komme til? Ta læring av kommuner som gjør det bra. Kan vi gjøre det samme? Trenger ikke finne på noe nytt om det allerede er noen som har det som skal til. Snappe opp tips fra andre er fint.

For at befolkning skal kunne engasjere seg mer tenker vi at det må reklameres for kommunestyremøtene. Slik at flere har muligheten til å følge med og delta. Digitalt. Kan man lage en digital oppsummering etter møtene som legges ut? Her må det brukes personer som er engasjerte. Må ikke bli for tørt 😊 Kommunikasjon ut til befolkningen er viktig, slik at vi kan komme med innspill i tide. Ofte får vi vite i avisa hva som er besluttet, men ikke at vi har hatt mulighet til å komme med innspill i forkant. Her må det til en bedre kommunikasjon slik at man når flest mulig.

Dette ble kanskje litt uryddig, men det er det som kom under første møte. Gjengen syntes dette var veldig spennende og ønsket et møte til onsdag 9. november. Jeg sender over nye notater fortløpende.

Om det ikke er så mye konkret, håper jeg det er en tanke å ta med seg videre i en prosess.

Mvh

Kathrine Gjestvang

Gjestebud nr. 6

Gjestebudsvært: Udna Dyste

Deltagere: Christian Meyer, Else Marie Grønnerud, Tov Dyste

Oppsummering og innspill fra gjestebud avholdt på Dyste 27.09.2022

Innledning

På generelt grunnlag vil vi innledningsvis si at gruppen er av den oppfatning at utviklingen de sener år har gått i retning av at kommunen i økende grad styres av administrasjonen og ikke de folkevalgte. På denne måten svekkes tilliten til de folkevalgte og demokratiet fungerer ikke slik det er ment å fungere. At kommunen aktivt har tatt initiativ til å få innspill fra kommunenes innbyggere på ulike måter når kommuneplanen nå skal revideres er derfor svært positivt. Vi lever i en tid hvor

demokratiet trues fra flere hold. Å verne om demokratiet og dets verdier er derfor viktigere enn noensinne.

Videre er det grunn til å gjøre oppmerksom på at det viste seg utfordrende å skulle ta for seg 2 temaer separat. Alt henger i bunn og grunn sammen, det ene påvirker det andre osv.

Strukturelt kunne slik sett denne besvarelsen vært bedre, men håpet er at innhold og budskap likevel er tydelig.

Bærekraft

Viser til Stortingsmelding 40 (2020-2021) og Norges handlingsplan for å nå bærekraftsmålene innen 2030. Denne sier bla:

”For at verden skal nå bærekraftsmålene innen 2030, må alle deler av samfunnet bidra. I praksis betyr det at man som innbygger, politiker, bedriftsleder eller beslutningstaker hele tiden må spørre seg om de aktivitetene, beslutningene, prosjektene og produksjonene man vil iverksette, bidrar til sosial, miljømessig og økonomisk bærekraft. Alle de tre dimensjonene er like viktige.”

Videre sier den:

”Regionale og lokale myndigheter har et særskilt ansvar i oppfølgingen av 2030-agendaen. Ifølge FN kan to tredjedeler av delmålene kun nås gjennom lokal innsats. Lokale myndigheter er nærmest befolkningen, bedriftene og organisasjonene. Lokale og regionale myndigheter er ansvarlige for mye av den sosiale og fysiske infrastrukturen som påvirker befolkningens levekår og utviklingsmuligheter”

Dette innebærer:

1. Kommunen må legge bærekraftsmålene til grunn for alle planer og beslutninger i tiden fremover.
2. Beslutningene som tas og vedtakene som fattes må legge til rette for at dens innbyggere kan ta bærekraftige valg.

Vi har valgt å ikke diskutere bærekraft som et separat tema, men tar det for gitt at ny kommuneplan forankres i bærekraftsmålene. Dette vil antagelig utfordre kommunen særlig på 2 områder; Vi må tenke helhetlig og langsiktig i mye større grad enn vi er vant til å gjøre.

På en annen side handler bærekraft i bunn og grunn om ressursforvaltning hvilket jo allerede er en av kommunens hovedoppgaver.

Befolkning, bosetting og boligstruktur
Arbeidsliv, næringsutvikling og infrastruktur
Livskvalitet, oppvekst kultur og helse

Som innbyggere i Østre Toten er vi svært fornøyd med beliggenheten. Begrepet «tett nok ved og langt nok unna» som i sin tid ble lansert beskriver kommunens beliggenhet svært godt slik vi ser det. Relativt sett er Østre Toten tett ved det meste, samtidig som vi er langt nok unna til å kunne «nyte livet på landet».

«Location, location, location» er som kjent en nøkkelfaktor enten man skal kjøpe seg privatbolig eller drive næringsvirksomhet. Vi mener Østre Toten her har et «konkurransefortrinn» som både er undervurdert og underkommunisert av kommunen. Vi mener at kommunen i revidert kommuneplan bør ta mål av seg å bruke dette «konkurransefortrinnet» aktivt og målrettet bla for å demme opp for og motvirke befolkningsprognosene for kommende år, og til aktivt å utvikle nærings- og samfunnsliv.

Dette er mulig å få til! (se feks på Sogndal)

Den store utfordringen ligger som nevnt i at prognosene indikerer en nedgang i befolkningen.

«Prognose er en forutsigelse av en saks eller begivenhets forløp bygd på mer eller mindre sikre indisier...»

En prognose er altså en prediksjon om hva som kommer til å skje gitt en eller flere forutsetninger. At forutsetninger raskt kan endre seg har vi sett i stadig økende grad den siste tiden (klimaendringer, pandemi, krig mm) dette gjør også at prognosene blir mindre pålitelige.

Prognoser lages med den hensikt at de skal kunne brukes som verktøy. Hvordan dette verktøyet anvendes er opp til den som skal bruke det. Vi opplever at Østre Toten Kommune anvender prognoser mer som en faktisk beskrivelse av virkeligheten og som vi skal tilpasse oss, enn som et verktøy. Man bør søke å forsterke prognoser som viser positive tendenser, og man bør ta i bruk de virkemidler man har for å svekke/endre der prognosen viser negative tendenser.

Et politisk parti som får dårlige prognoser i valgkampinnspurten, erklærer jo ikke nederlaget før valgkampen er over og stemmene talt opp. Tvert imot øker man heller innsatsen for å snu trenden.

Befolkning og næringsutvikling henger nært sammen. Dersom vi ønsker tilflytting må vi ha jobber å tilby. Det er dessverre en gjengs oppfatning at Østre Toten kommune ikke er særlig gode på verken å legge til rette for eller stimulere til næringsutvikling.

Kommunen er ikke god nok til å ta vare på det vi har av næringsliv, den er heller ikke god til å stimulere til nyetableringer.

Kommunen er, slik vi ser det, en servicebedrift hvis oppgave er å hjelpe og legge til rette for utvikling og vekst for alle dens skattebetalere enten det er privatpersoner eller bedrifter.

Vi ønsker at kommunen og alle ansatte i kommunen blir mer bevisste på sin rolle når det gjelder nettopp dette. **Kommunen oppleves ofte mer som et hinder som skal forseres enn en bidragsyter til å lykkes.**

Vi ønsker at kommunen i større grad har fokus på å veilede i valg og muligheter i stedet for å instruere i regler.

Vi ønsker at det skal stimuleres til bosetting og aktivitet i alle ytterkanter slik at disse opprettholdes og styrkes, og sikre utbygging og utbedring knyttet til den infrastrukturen som allerede eksisterer. Det finnes etter hvert mange lokale initiativ som arbeider aktivt med utvikling av sine grender og nærmiljøer. Hvis kommunen evner å spille på lag med disse, og utnytte disse initiativene som de ressurser de faktisk er, vil den få mye «gratis» drahjelp. Dette vil ikke bare gagne lokalsamfunnene, det gagnar også kommunen som helhet.

Som en av landets største landbrukskommuner hviler det et etter vår mening ekstra stort ansvar på Østre Toten kommune mht å opprettholde bosettingen i ytterkantene. Senere års hendelser som tørke, pandemi og krig har satt nytt fokus på viktigheten av matproduksjon generelt, og selvforsyningsgraden spesielt. Skal man sikre rekrutteringen til landbruket bør man sørge for at det også er attraktivt å bli boende på og drive gårdene.

God kvalitet i helse og skole er helt grunnleggende for den generelle livskvaliteten i befolkningen.

Østre Toten vil, som resten av landet, oppleve økende andel eldre i årene som kommer. Dette kombinert med strammere økonomi vil helt klart by på utfordringer. Dette gir oss nok et argument for aktivt å satse på næringsutvikling og befolkningsvekst.

Gjennom «Oppvekst 2040» har kommunen tatt mål av seg å bli landets beste oppvekstkommune. Dette applauderes gitt at det følges opp med konkret handling.

Østre Toten har vært relativt gode på dette området. På en annen side vet vi at kommunen har en svært høy andel unge NAV- klienter og unge uføre.

Signalene som i disse dager kommer fra kommuneadministrasjonen om kutt i barnehage og skole vekker derfor grunn til bekymring. Tidlig innsats og forebyggende arbeid er ekstremt viktig i denne sammenheng, og her er barnehager og skoler kanskje de viktigste arenaene.

Å kutte kostnader i form av nedbemanning i barnehage og skole er sparetiltak som mest sannsynlig vil komme til å koste oss dyrt i fremtiden.

Har man f.eks. sett på muligheten for å effektivisere byråkratiet og omfordele midler?

Oppsumert:

Vi ønsker oss en aldri så liten «kulturrevolusjon»!

Vi ønsker at Østre Toten kommune i løpet av den neste 10-12års perioden skal bli Norges beste servicekommune. De skal strekke seg langt for å imøtekomme behov og de skal hjelpe til å finne løsninger der det dukker opp byråkratiske hindringer. De skal strekke seg langt for å spille på lag med sine innbyggere og lokalt næringsliv for slik å sikre gode levevilkår i hele bygda og for alle som bor her. Vi ønsker en kommune som systematisk og kontinuerlig jobber proaktivt mht å ivareta eksisterende næringsliv og for å tiltrekke oss nye aktører og stimulere til grunderskap og nyetableringer. Vi må slutte å ergre oss over «naboer» som får det til og heller søke lærdom og

inspirasjon hos disse. Vi ønsker en kommune som aktivt involverer næringsliv og innbyggere heller enn å leie inn dyre konsulentbyråer som skal fortelle oss hva som er best oss.

Vi ønsker at Østre Toten Kommune lever opp til og leverer på det de selv har satt seg som mål og forpliktet seg til gjennom «Oppvekst 2040».

Vi ønsker oss at hver krone brukt i regi av kommunen skal være en investert krone, en investering som med stor grad av sikkerhet gir os en eller annen form for avkastning litt lenger frem i tid.